

Dipsalut

Organisme de Salut Pública
de la **Diputació de Girona**

MARC CONCEPTUAL DE PROMOCIÓ DE LA SALUT DE DIPSALUT

Dipsalut és una administració pública local en forma d'organisme autònom de la Diputació de Girona. S'encarrega de donar cobertura a les obligacions municipals en salut pública als ajuntaments de la demarcació de Girona

Dipsalut s'ha anat situant com a entitat de referència en la salut pública a partir de la construcció d'un ens prestador de serveis als municipis basat en el compromís, la proximitat, la qualitat i la innovació que requereix l'administració del S.XXI.

Aquests principis requereixen una estratègia clara i planificada que permeti visualitzar horitzons de futur a partir de realitats properes i quotidianes. Per tant, Dipsalut disposa de les eines per construir una visió pròpia de la promoció de la salut i aplicar-la als seus programes i vol mirar a l'horitzó sabent per on camina.

El marc conceptual a partir del qual procurem analitzar, dissenyar, planificar, impulsar i reorientar les nostres propostes és el marc substantiu de l'Àrea de Polítiques de Promoció de la Salut i Qualitat de Vida.

Figura 1 : Marc substantiu de l'Àrea de Polítiques de Promoció de la Salut i Qualitat de Vida

Dipsalut

Organisme de Salut Pública
de la **Diputació de Girona**

El nostre focus d'intervenció són les persones com a éssers socials i relacionals. Per tant, tenim en compte les seves característiques i també sabem que hem d'entendre els seus contextos.

Amb la Carta d'Otawa, proclamada l'any 1986, neix la promoció de la salut tal i com l'entendem als nostres dies. La Carta Magna de la promoció de la salut defineix 5 línies bàsiques que continuen vigents avui en dia i, per tant, han estat una font d'inspiració per a la definició de les línies estratègiques de l'Àrea de Polítiques de Promoció de la Salut i Qualitat de Vida de Dipsalut:

- Entorns que donin suport a la salut --> és a dir la generació d'entorns (econòmics, físics, comunitaris, familiars, personals...) que permetin ampliar les capacitats i l'apoderament de les persones.
- Polítiques Públiques saludables --> entesa com l'acció política que busca l'equitat en totes les àrees d'acció i que pren en consideració els possibles impactes en salut alhora de prendre decisions.
- Habilitats Personals --> enteses com el conjunt de competències que permeten als individus abordar amb eficàcia les exigències i els desafiaments de la vida quotidiana.
- Acció Comunitària --> entesa com el conjunt d'esforços col·lectius per incrementar el control sobre els determinants de la salut.
- Reorientació dels serveis de Salut --> en el nostre cas ho entendrem com la inclusió d'una mirada més promotora de la salut a la xarxa assistencial.

Els estils de vida que tenen les persones milloren o creen riscos per a la salut, però des de Dipsalut tenim clar que no depenen exclusivament d'una opció individual, són una construcció social, econòmica i cultural determinada. Les persones són lliures, però aquesta llibertat és limitada, les seves decisions estan condicionades clarament pels determinants socials de la salut.

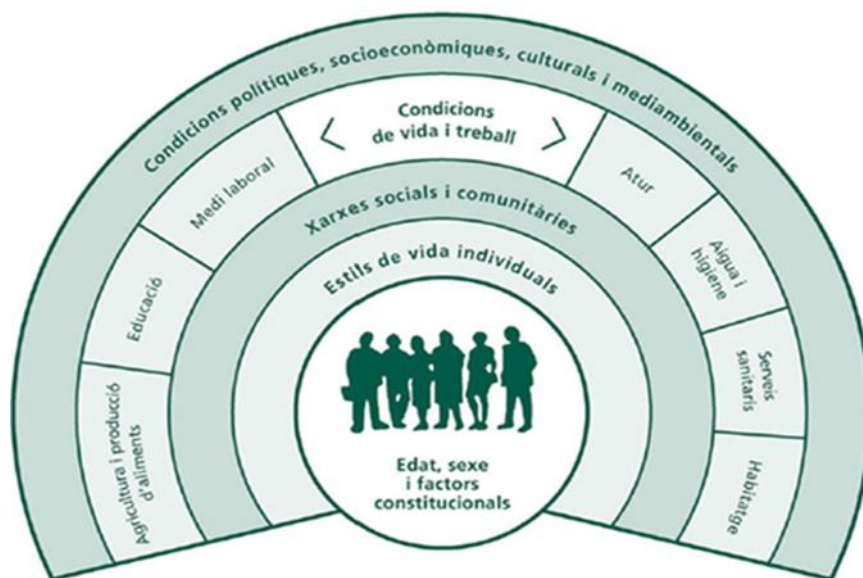

Figura 2: Model de determinants de la salut de Dahlgren i Whitehead, 1991.

Dipsalut

Organisme de Salut Pública
de la **Diputació de Girona**

Els determinants socials de la salut són les condicions en què les persones neixen, creixen, viuen, treballen i envelleixen i són els principals responsables de les desigualtats en salut. Aquestes circumstàncies estan configurades per la distribució de la riquesa, el poder i els recursos a nivell mundial, nacional i local, i estan fortament influïdes pels poders econòmics i polítics. Les desigualtats en la forma en què està organitzada la societat fan que les possibilitats de desenvolupar-se en la vida i gaudir de bona salut estiguin mal distribuïdes dins d'una mateixa societat i entre diferents societats. Per tant, Dipsalut ha decidit la seva mirada i es posa les "ulleres" de la desigualtat, per aquest motiu es indispensable treballar des d'una mirada intersectorial de "Salut en totes les polítiques". La salut humana ha de ser un eix transversal en tot el procés de presa de decisions dels diferents sectors i nivells.

Dipsalut aposta per una nova forma de treballar la salut, basada en les aliances, el compromís i la responsabilitat conjunta, amb una ampla participació de la comunitat i dels agents socials.

La nostra visió de la promoció de la salut incorpora una visió positiva de la salut. Establim un marc salutogènic de treball, que confia en la capacitat de les persones i de les comunitats per ser generadores de salut, que les permeti avançar cap a un estat òptim de benestar. Entenem que la salut és un dret humà fonamental que queda recollit tant en la declaració universal dels drets humans com a en la convenció dels drets de la infància.

Dipsalut defineix 3 eixos essencials que hauria de contemplar qualsevol intervenció en promoció de la salut. L'anomenem el "Triangle metodològic". Les 3 dimensions es retro-alimenten, es barregen i és difícil saber quan intervens sobre una o sobre l'altra. Les tres dimensions a treballar són:

- Les habilitats per a la vida
- L'apoderament
- El sentit de coherència (SOC)

Les habilitats per a la vida són un grup de 10 destreses psicosocials que serveixen per gestionar la pròpia vida en relació amb l'entorn i així influir-hi. Son un acord, aprovat l'any 2003, de tres agències internacionals: l'OMS, la UNESCO i el Banc Mundial.

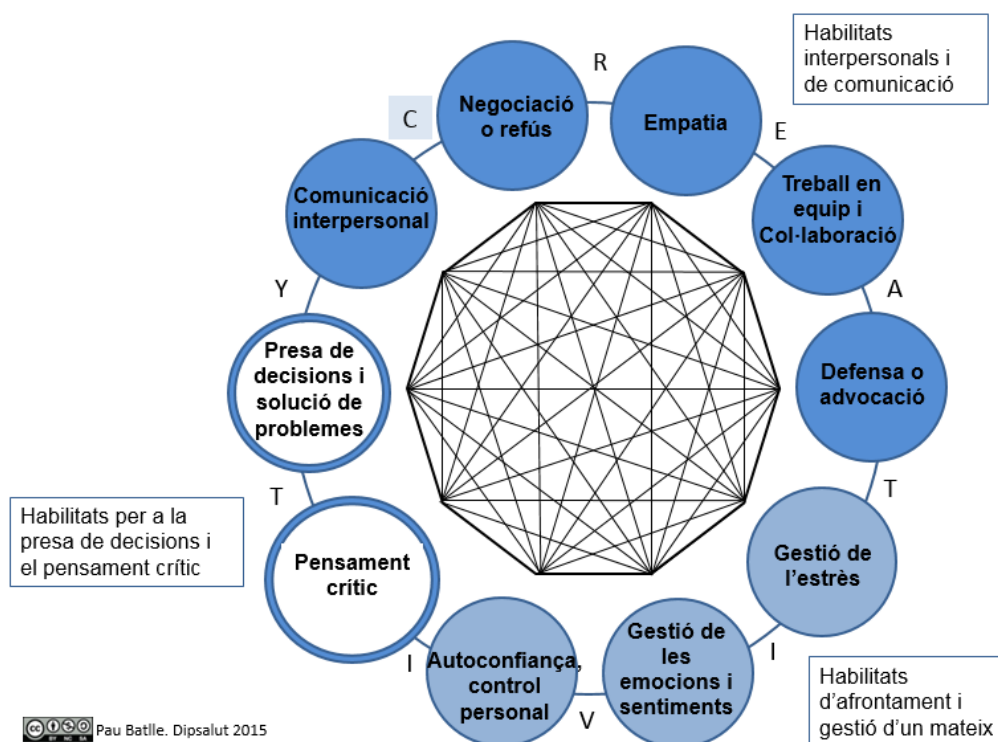

Figura 3: El treball en xarxa de les habilitats per a la vida.

A Dipsalut hi hem afegit la creativitat, com a habilitat complementària, que relliga les altres.

Per tant, orientem els programes i les accions a donar eines - coneixements, habilitats i actituds – a les persones per enfortir les habilitats per a la vida i permetre a les persones i a les comunitats incrementar el control sobre la seva salut. Les persones que tenen aquest conjunt de destreses i les utilitzen de forma efectiva, seran capaces de desenvolupar estils de vida saludables i estaran capacitades per socialitzar-se de forma no problemàtica.

Un dels punts més interessants de les HpV en el camp de la promoció de la salut és són modificables i sempre poden ser apreses. Els professionals de la promoció de la salut no podem donar per fet que les persones desenvoluparan, de forma equilibrada, les HpV simplement per el seu procés normal de socialització, per tant, creiem que els professionals han d'aprofitar els seus programes per generar oportunitats d'aprenentatge que permeti a les persones: descobrir-les, prendre consciència de com les gestionen i fer accions per a millorar-les. A més a més, l'entrenament de les HpV ens permet fomentar l'apoderament de les persones.

En promoció de la salut, l'apoderament és un procés social, cultural, psicològic i polític mitjançant el qual les persones són capaces d'expressar les seves necessitats, plantejar preocupacions, dissenyar estratègies de participació en la presa de decisions i dur a terme accions per fer front a les seves necessitats. L'apoderament té 2 dimensions ben diferenciades, l'apoderament personal i el comunitari. L'apoderament personal, que fa referència al desenvolupament del control personal per buscar recolzament social i millorar habilitats interpersonals, socials i polítiques i

Dipsalut

Organisme de Salut Pública
de la **Diputació de Girona**

l'apoderament comunitari, que fa referència al procés a través del qual les comunitats guanyen poder per generar canvis, controlar els determinants de la salut i la qualitat de vida de la comunitat (acció comunitària per a la salut).

Dipsalut per tal d'apoderar a la població opta per fomentar el treball amb metodologies participatives, com per exemple la metodologia de projectes de la pedagogia activa, l'aprenentatge i servei, l'animació sociocultural, la investigació acció participació (AIP), el mapeig d'actius,...

La tercera dimensió en la que estructurarem els nostres programes és el sentit de coherència (SOC). El SOC és un constructe psicològic que "expressa fins a quin punt es té la sensació de seguretat dominant i duradora, encara que dinàmica, que els estímuls provinents del nostre entorn intern i extern en el curs de la vida estan estructurats, són predictibles i gestionables; els recursos estan disponibles per a afrontar les demandes que exigeixen aquests estímuls i que aquestes demandes són desafiaments que mereixen l'energia i el compromís invertits". Per tant, veiem com el SOC s'estructura en 3 dimensions diferenciades:

La comprensibilitat (comprehensibility): es defineix com la capacitat de les persones d'entendre el món interior i exterior) de forma estructurada, predictable i gestionable.

La gestionabilitat (manageability): s'entén com l'habilitat de les persones per identificar els recursos existents, dins d'un mateix i a l'entorn, per usar-los de forma positiva per a la salut.

La significativitat (Meaningfulness): que es la forta creença interna que la vida d'un mateix té sentit. Per tant, els desafiaments de la vida mereixen ser afrontats.

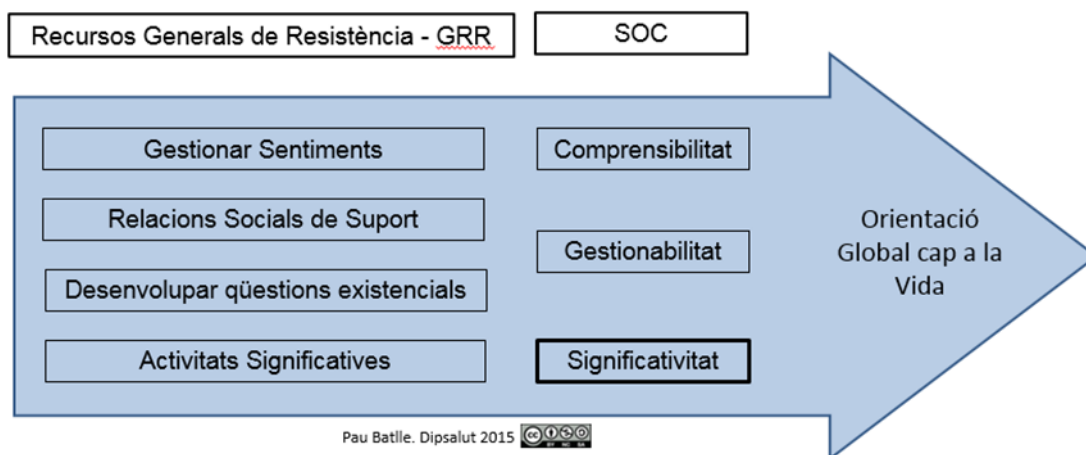

Figura 4: Les dimensions del Sentit de Coherència i els Recursos Generals de Resistència

Per incrementar el SOC de les persones necessitem treballar els Recursos Generals de Resistència (GRR). Els GRR són qualsevol recurs (intern o extern) que ens ajuda a entendre, gestionar i donar sentit a les coses. Aquests recursos poden ser tant materials (diners, habitatge...) com immaterials de la persona o de la comunitat (autoestima, coneixement, herència, orientació a la salut, contacte amb els sentiments interiors, relacions socials, qüestions existencials, creences, religió, significat de la vida).

Dipsalut

Organisme de Salut Pública
de la **Diputació de Girona**

Es defineixen 4 GRR bàsics que són imprescindibles per a generar un SOC positiu: Gestionar els sentiments interiors, tenir relacions socials de suport, desenvolupar qüestions existencials i tenir activitats significatives.

En definitiva Dipsalut entén la promoció de la salut des del treball amb la persona i per a la persona i s'allunya de la intervenció sanitària. Entenem la promoció de la salut com un procés, no com un acte aïllat.